

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПРВ ОДДЕЛ

МИТРОВА И САВИЌ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр. 42534/09)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

11 февруари 2016

Оваа пресуда ќе стане конечна под околностите поместени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Во предметот Митрова и Савиќ против Република Македонија,
Европскиот суд за човекови права (Прв Оддел), заседавајќи во совет
составен од:

Ledi Bianku, *Претседател,*
Мирјана Лазарова Трајковска,
Guido Raimondi,
Kristina Pardalos,
Robert Spano,
Armen Harutyunyan,
Pauliine Koskelo, *судии,*

и André Wampach, *заменик на регистратор на секција*

Откако се советуваше без присуство на јавноста на 19 јануари 2016,
Ја донесува следнава пресуда, која беше усвоена на тој датум:

ПОСТАПКА

1. Предметот произлезе од жалба (бр. 42534/09) против Република Македонија, поднесена до Судот според член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи (“Конвенцијата“) од госпоѓа Спаска Митрова (“прва жалителка“) и госпоѓа Сузана Савиќ (“втора жалителка“), на 20 јули 2009 година. И двете жалителки се македонски државјанки. Првата жалителка исто така е и бугарска државјанка. Првата жалителка е мајка на втората жалителка.

2. Жалителите беа застапувани од г-ѓа Н.Добрева, адвокат од Софија. Владата на Република Македонија (“Владата“) беше застапувана од нејзиниот агент, г. Коста Богданов.

3. Жалителите наведоа дека тужената Држава го повредила нивното право на почитување на нивниот семеен живот според член 8 од Конвенцијата.

4. На 4 април 2014 овие наводи беа доставени до тужената Влада, а останатиот дел од тужбата беше прогласен за недопуштен според Правило 54 став 3 од Судскиот деловник.

5. На 4 Ноември 2014 Владата на Република Бугарија го искористи своето право на интервенција во постапките (член 36 став 1 од Конвенцијата и Правило 44 став 1 (б)) и достави забелешки.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА ПРЕДМЕТОТ

6. Жалителките биле родени во 1983 и 2007 година, соодветно, и живеат во Гевгелија, Република Македонија.

7. На 15 октомври 2006 првата жалителка стапила во брак со г. В.Савиќ (“таткото”). На 11 февруари 2007 година ја родила нивната ќерка, втората жалителка.

8. На 10 мај 2007 година Основниот суд во Гевгелија (“првостепен суд”) го развел бракот и на првата жалителка и’ го доделил старателството врз втората жалителка.

A. Контакти помеѓу таткото и втората жалителка

9. На 31 мај 2007 година, на барање на таткото, Центарот за Социјална работа Гевгелија (“Центарот”) со решение прецизирал дека таткото има право на видување со втората жалителка во куќата на првата жалителка секој Петок, по два часа. Решението било донесено откако Центарот ја испитал состојбата во двете фамилии и разговарал по ова прашање со родителите. Решението и’ било врачено на првата жалителка на 2 јуни 2007 година.

10. Одбивањето да дозволи контакт на таткото со втората жалителка на четири средби според распоредот, помеѓу 8 и 29 јуни 2007 година, од страна на првата жалителка предизвикало таа да биде осудена согласно член 198 од Кривичниот Законик (пресуда К.бр. 133/07 од 2 јули 2007 година). Судот, земајќи ја предвид младата возраст на детето, ја отфрлил одбраната на првата жалителка (дека таа не била консултирана и известена за решението на Центарот од 31 мај 2007 година; дека детето во тоа време не се развивало правилно; и дека таткото не покажал никаков интерес за детето) и ја осудил на казна затвор во времетраење на шест месеци, со условна казна од една година. Одредувајќи ја казната, судот се повикал на тежината на кривичното дело и начинот на кој било извршено како отежнувачки околности, и возраста на првата жалителка, фактот што истата го признала делото и дека претходно не била осудувана, нејзиното добро однесување и нејзината семејна состојба, како олеснителни околности.

Според судот, условната казна затвор би ја одвратило од повторување на делото и во целина би помогнала при превенција на кривичното дело.

Пресудата била обжалена и потврдена на 27 декември 2007 година.

11. Понатамошното одбивање на првата жалителка и неповинувањето кон Решението на Центарот за Социјални работи од 31 мај 2007 година, преку недозволување на таткото да оствари контакт со втората жалителка помеѓу јули и окомври 2007 година резултирало во нејзино осудување по втор пат, на следна условна казна затвор (осум месеци, условно осудена на две години, пресуда К.бр. 229/07 од 17 декември 2007 година, обжалена и потврдена на 14 мај 2008 година). На првата жалителка исто така и било наредено да дозволи видување на таткото со детето во рок од 30 дена од правосилноста на пресудата. Во случај на неповинување, судот прецизирал дека условната казна може да биде укината и казната да биде спроведена. Судот ја отфрлил одбраната на првата жалителка дека таткото не успеал да ги почитува закажаните часови за средба, дена наместо тоа се појавувал под дејство на алкохол и дроги и дека ја вознемирувал нејзе, нејзините родители и детето. Одредувајќи ја казната, судот ги навел, *inter alia*, возраста на првата жалителка и нејзиниот животен стандард како олеснителни фактори. И двете пресуди (К.бр.133/07 и К.бр.229/07) биле донесени откако судот ги разгледал усните докази од првава жалителка, нејзиниот татко и претставник на Центарот. Донесени биле од Судија И.С. од Основен Суд Гевгелија.

12. Во меѓувреме, на 21 ноември 2007 година, Центарот одредил ново место и време за средби помеѓу таткото и втората жалителка. Било одлучено да се зголеми времето на пет часа, секој Петок, а средбите да се одвиваат во Центарот, а не во куќата на првата жалителка. Според решението, правото на видување на таткото со втората жалителка, како што било наведено во наредбата од 31 мај 2007 година било значително под влијание на влошените односи помеѓу него и првата жалителка. Новиот распоред предвидувал првата жалителка да ја носи втората жалителка во Центарот во одредено време секоја недела. Центарот, *inter alia*, навел дека:

“... Според воспоставениот начин на работа, беа направени сите напори за воспоставување на комуникација помеѓу двата родители, помеѓу надлежниот орган и родителите (на првата жалителка) биле известени за сите законски последици доколку не успеат да ги спроведат нивните законски обврски како родители кои можат да ги нарушат правата на малолетното дете.

Откако беа спроведени сите дејствија и фактите беа утврдени... на состанок одржан на 12 ноември 2007 година, тимот на стручни лица одлучи дека сеуште не може да биде воспоставена комуникација со [првата жалителка] и родителите не можат да се согласат за правото на [втората жалителка] да остварува редовни контакти и средби со не-вонбрачниот родител. Таквиот став го прекршува правото на малолетната С. Така, поради возраста [на втората жалителка], потребата за создавање на емоционална врска помеѓу малолетното дете и не-вонбрачниот родител, потребата за заштита на нејзините права, како и (потребата) за елиминирање на сите можности за манипулација кои би го спречиле тимот на стручни лица да врши надзор и спроведување на договорените средби помеѓу

малолетното дете и таткото, (Центарот) одлучи дека правото на видување на таткото во однос на малолетната С.С...“.

13. Првата жалителка не успеала да се појави на три закажани средби во ноември и декември 2007 година. Во две прилики, во јануари и март 2008 година таткото не ја видел својата ќерка бидејќи бил болен.

14. На 29 април 2008, откако Центарот ги добил ставовите на првата жалителка и на таткото, и го разгледал досието, делумно го прифатил барањето на таткото за подолги и почести средби и издал решение (бр. 12-07/33), со кое прецизирал дека средбите со втората жалителка ќе се одвиваат во Центарот секој Понеделник од 09:00 до 16:00 часот. Понатаму, решението гласи:

“... Тимот на стручни лица (констатира дека) малолетната С. сеуште се дои од мајката, но (бидејќи) е неопходно поголемо зајакнување на емотивната врска [на детето] со родителот со кој не живее, како и заштита на правото на [втората жалителка] да оставува контакти со својот татко, смета дека правото на видување треба да продолжи да се спроведува еднаш неделно, но со подолго времетраење, кое ќе му овозможи (на детето) да преноќува откако ќе престане да биде доено од мајката.“

15. Понатаму Центарот одредил два датуми за средби меѓу таткото и втората жалителка, како замена за пропуштените средби од јануари и март 2008 година (погледнете параграф 13 погоре). На првата жалителка и било наредено да се повинува кон новите аранжмани за средби или да биде соочена со покренати кривични постапки против неа и доделување на привремено старателско право на таткото врз втората жалителка.

16. Бидејќи првата жалителка не успеала во целост да се повини на решението од 29 април 2008 година, на 28 мај 2008 година, Центарот дозволил присилно извршување на решението од 29 април 2008 година на начин што издал посебна наредба согласно член 14 од Законот за семејство (видете параграф 46 подолу). Констатирал дека првата жалителка не успеала да го донесе детето на четири закажани средби, и покрај тоа што била предупредена за можните последици во случај на неповинување од нејзина страна. Понатаму, решението гласи:

“... Таквото предупредување, поради непознати причини, не му овозможило на малолетното дете С.С. да го ужива своето законско право на видување со својот татко, а мајката не само што ја игнорира наредбата, туку исто така се впушта во неразумна и постојана кореспонденција за опишување на неразбирливи ситуации, и прави обвинувања на конфузен начин во врска со прашања кои се предмет на други постапки.

Во поглед на горенаведеното, и согласно законите, струниот тим ... едногласно одлучи дека се присутни законските претпоставки за присилно извршување на извршната наредба од 29 април 2008 година ... и да се покренат

судски постапки во однос на старателското право врз детето и кривичната одговорност на [првата жалителка].

Согласно горенаведеното, како и фактот дека (случајот се однесува на) присилно попречување на контакти помеѓу малолетната С.С. и нејзиниот татко В.С. од страна на [првата жалителка]... стручниот тим смета дека присилното извршување (на решението од 29 април 2008 година) како што е наведено во (оваа одлука) е во апсолутен интерес на малолетникот [втората жалителка]...“

17. На првата жалителка и било наредено да ја донесе втората жалителка во Центарот на 2 јуни 2008 година или да ризикува да биде гонета за киднапирање на дете според членот 198 од Кривичниот Законик. Во Наредбата е наведено дека правото на жалба не го одлага извршувањето. Првата жалителка потврдила дека го примила налогот за присилно извршување од 28 мај 2008 година. Истата се жалела против решението тврдејќи дека никогаш не и било врачено решението на Центарот од 29 април 2008 година. Понатаму, тврдела дека доставата, примена преку пошта на 2 мај 2008 година не го содржела решението од 29 април 2008 година. Не била донесена одлука во врска со жалбата.

18. На 17 јуни 2008 првата жалителка побарала од Центарот повторно да го разгледа нивото на контакт кое таткото треба да го има со детето. На 24 декември 2008 година, Центарот изготвил наредба со која го одредил нивото на контакт на таткото со детето. Изгледа дека првата жалителка ја почитувала оваа наредба.

19. На непрецизиран датум, таткото од Центарот побарал да се преиспита нивото на контакт со втората жалителка. Првата жалителка не се појавила во Центарот за да се разговара околу барањето на таткото, бе разлика што Центарот ја поканил да го стори истото во два наврати. На 3 јуни 2009 година Центарот издал решение во кое прецизирал дека таткото треба да се среќава со својата ќерка од секој Понеделник до Четврток (од 09:00 часот до 09:00 часот). Зголеменото време на контакти било оправдано со “специфичната возраст и нивото на развој“ на детето ... каде што стабилна врска (со таткото), како и емотивна врска помеѓу нив се неопходни за правилниот психички и физички развој [на детето]“.

В. Кривични постапки против првата жалителка (К.бр.98/08)

20. По двете пресуди против неа од 2 јули и 17 декември 2007 година, (погледнете точки 10 и 11 погоре), на 19 јуни 2008 година, јавниот обвинител поднел кривична пријава против првата жалителка.

Таа била обвинета за недозволување и одржување на состанокот закажан за 2 јуни 2008 година, согласно решенијата на Центарот од 29 април и 28 мај 2008 година.

Во поднесоци од 30 јуни 2008 година, првата жалителка го негирала обвинението, тврдејќи дека никогаш не и било врачено решението на Центарот од 29 април 2008 година. Во врска со тоа, тврдела дека примила друга наредба од Центарот со датум 30 април 2008 година. Исто така ја изнела својата загриженост во однос на правичноста на претстојното судење, поради нејзиното бугарско државјанство. Таа понатаму поднела барање за изземање на Судијата И.С. доколку истиот биде назначен да одлучува по предметот. На 1 јули 2008 година нејзиното барање било одбиено од “Судија - заменик на претседател“ на Основниот суд. Во поднесоци од 7 јули 2008 година до основниот суд, првата жалителка ги повторила своите наводи и објаснила дека барала изземање на Судијата И.С. бидејќи истиот ја осудил во претходните кривични постапки против неа. Исто така тврдела дека тој наводно барал сексуални услуги од неа. Нејзиниот приговор за последниот предмет наводно била одбиен од истиот јавен обвинител кој ја обвинил во оспорените судски постапки. Таа исто така наведувала дека судијата кој го заменил претседателот на основниот суд, и кој го отфрлил нејзиното барање за изземање на судијата И.С. бил нејзин роднина, којшто во комуникација со неа го изразил своето несогласување со одлуката која таа ја донела да студира во Бугарија.

21. Првата жалителка одлучила да не сведочи на рочиштето одржано на 10 јули 2008 година. Основниот суд го сослушал таткото кој тврдел дека поради нему непознати причини тој не ја видел неговата ќерка на ниту една од закажаните средби уште од 29 април 2008 година. Претставник на Центарот изјавил дека првата жалителка не се повинувала на неговите наредби од 29 април и 28 мај 2008 година, без разлика што таа била информирана за последиците од непочитување на наредбата. Потврдил дека на првата жалителка и биле врачени сите релевантни наредби кои Центарот ги донел. Со пресуда од истиот датум, донесена од основниот суд, претседавана од Судија И.С., првата жалителка е прогласена виновна и осудена на затвор од три месеци. Повејќи го тоа, се засновала на усните и писмените докази кои биле прибавени во тек на постапката, вклучувајќи ги и решенијата на Центарот од 29 април и 28 мај 2008 година, кои обезбедиле кои обезбедиле категорички за потребите на детето за да се “зацврсти емоционалната врска помеѓу [таткото] и да го заштити [нејзиното] право да остварува контакти со [него]“ бидејќи истото е во апсолутен интерес [на детето]. Судот утврдил дека првата жалителка не ги почитувала овие решенија и покрај фактот што била предупредена за последиците на неповинувањето. Таа не му дозволила на таткото да ја види својата ќерка во неколку наврати пред и после 2

јуни 2008 година, датумот кој е прецизиран во решението за извршување од 28 мај 2008 година. Понатаму судот навел дека не можел да ја процени одбраната на првата жалителка поради фактот што таа за време на судењето молчела и не обезбедила аргументи во однос на случката. На крај, изнел дека:

“Одредувајќи ја тежината на казната, судот ги земал во предвид сите релевантни околности (олеснувачки и отежнувачки фактори)... и особено, тежината на обвинувањето и конкретните последици, начинот на кој кривичното дело било извршено, фактот дека [првата жалителка] веќе била осудувана за истиот престап на 2 јули (Пресуда К.бр. 133/07) и 17 декември 2007 година (К.бр. 229/07) и [осудена на условна казна затвор] судот не нашол никакви олеснителни околности во врска со [првата жалителка].

Погоренаведеното води до заклучок дека условната казна затвор против неа [првата жалителка] немала никакво влијание врз неа, [со оглед на тоа што првата жалителка] продолжува да го извршува истиот престап. Спред тоа, одлучил да ја осуди на казна затвор констатирајќи дека тоа би ја ... спречило од повторување на престапот во иднина и би [помогнало во превенција на кривичното дело како целина]

22. Првата жалителка поднела жалба. На 3 декември 2008 година Апелациониот суд во Скопје ја одбил жалбата и ја усвоил пресудата на понискиот суд. Констатирал дека судот од прв степен точно утврдил дека таа не се повинувала кон решенијата на Центарот од 29 април и 28 мај 2008 година. На крајот, ги поддржал заклучоците на судот од прв степен во однос на нејзината казна, лишување од слобода.

23. На 18 февруари 2009 година првата жалителка поднела барање до Врховниот Суд за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, повторувајќи ги тврдењата од нејзината жалба. На 5 мај 2009 година, Врховниот Суд го одбил нејзиното барање, констатирајќи дека фактите, согласно прибавените докази во постапката биле точно утврдени од страна на пониските судови. Во тој поглед, пониските судови точно ги примениле процедуралните правила и своите одлуки ги засновале на прибавените докази во постапките. На крај, судот ги поддржал заклучоците на пониските судови.

24. На првата жалителка и било наредено да се појави во затвор на 10 март 2009 година. На 13 март 2009 година, судот во прв степен го одложил извршувањето на казната поради тоа што втората жалителка била болна, и бил одреден нов датум – 14 јуни 2009 година. првата жалителка почнала да ја одлежува својата казна на 30 јули 2009 година, и била ослободена на 8 октомври 2009 година.

В. Старателство врз детето и правото на првата жалителка да ја контактира за време на и непосредно по нејзиното притворање

25. На 9 јули 2009 година Центарот му го доделил правото на старателство врз втората жалителка на таткото за петнаесет дена.

26. На 30 јули 2009 година, датумот кога првата жалителка почнала да ја издржува казната, Центарот, по сопствен предлог и врз основа на член 87 став 6 од Законот за семејство (погледнете параграф 54 подолу), му доделил привремено старателство на таткото врз втората жалителка во постапка на завршување на постапка за старателство која тој ја покренал во август 2008 година (погледнете параграф 33 подолу). Според решението, првата жалителка не и дозволила на втората жалителка никаков контакт со таткото на ниту една закажана средба уште од Јуни 2009 година. После тој датум, жалителите почнале да се кријат и покрај слабата здравствена состојба на втората жалителка, која налагала постојан медицински надзор. Решението понатаму упатува кон затварањето на првата жалителка. Решението не обезбедила никакви права за контактирање на првата жалителка во однос на втората жалителка.

27. На 6 октомври 2009 година, првата жалителка од Центарот побарала дозвола да ја види втората жалителка. Според Владата, Центарот ја поканил неа на интервју по нејзинот ослободување од затвор, како и да е, изгледа дека таа не ја примила поканата, и соодветно, не успеала да се појави.

28. Според првата жалителка, на 23 ноември 2009 година, адвокат кој дејствувал во нејзино име го исконтактирал Центарот за да открие каде се наоѓа нејзината ќерка и нводно во таа прилика и било дадено решението на Центарот од 30 јули 2009 година (видете параграф 26 погоре). Наводно адвокатот побарал од Центарот да донесе одлука во однос на планот за средби помеѓу првата втората жалителка, кое Центарот одбил да го стори, бидејќи според законот такви одлуки единствено се донесуваат откако двајцата родители би биле интервјуирани од страна на социјалните работници на Центарот.

29. На 4 јануари 2010 година првата жалителка повторно побарала од Центарот да ги прецизира нејзините права за контакти. Во одговор, Центарот два пати побарал од првата жалителка да посочи време и место за средба со нејзината ќерка. Првата жалителка одбила да и бидат врачени овие известувања.

30. Според Владата, на 29 јануари 2010 година, првата жалителка поднела барање до основниот суд да донесе одлука за бројот на контакти кои таа може да ги има со својата ќерка. Бидејќи таа прецизно навела време и место за контакт со нејзината ќерка, Центарот со решение од 10 февруари 2010 година ги одредил

нејзините права на контакти, кои би биле секој Петок од 10:00 до 15:00 часот.

31. На 19 февруари 2010 година првата жалителка остварила средба со нејзината ќерка.

32. На барање поднесено од страна на првата жалителка, на 5 март 2010 година, решението од 10 февруари 2010 година било заменето со ново решение на Центарот, од 17 март 2010 година, согласно која на првата жалителка и' се дозволува да престојува со втората жалителка секој втор викенд во месецот, од Петок (15:00 часот) до Понеделник (9:00 часот)

D. Судски постапки за старателство во врска со втората жалителка

33. На 26 август 2008 година, таткото покренал постапка за старателство, барајќи од основниот суд да ја измени својата пресуда од 10 мај 2007 година (погледнете параграф 8 погоре) и да му го додели нему старателството врз втората жалителка. Со пресуда од 11 март 2010 година, судот го одобрил неговото барање и и наредил на првата жалителка да му го предаде детето на таткото. На првата жалителка би и било дозволено да одржува лични и директни контакти со неа. Но, на 20 мај 2010 година, пресудата била поништена од Апелациониот Суд Скопје, кој го вратил случајот на по вторно одлучување. Апелациониот суд му наредил на основниот суд да ги преиспита доказите со кои располага и да достави убедливи причини зошто првата жалителка е несоодветна да ужива право на старателство врз детето.

34. На 15 октомври 2010 година, основниот суд го одбил барањето на таткото откако ги разгледал доказите од него и од првата жалителка, како и од мислењето на вештите лица, од 25 август 2009 и 5 февруари 2010, кои потврдиле дека обајцата родители се психички способни и го поседуваат неопходниот капацитет за да се грижат за детето. Исто така го признал извештајот од Центарот од 24 септември 2009 година, каде социјалните работници потврдуваат дека првата жалителка го поседува неопходниот капацитет за обезбедување основна грижа за детето, но дека континуирано ја спречува да го види својот татко. Тие не поднеле барање до судот за ограничување на нејзините родителски права бидејќи постоеле други начини за заштита на интересите и правата на детето. Понатаму тие тврделе дека однесувањето на првата жалителка било несоветно: таа употребувала навредлив говор кон секој инволвиран во случајот, и без оправдување создавала слика за себе си како жртва на системот. Според вештите лица, тоа не била соодветна средина за втората жалителка. Врз основа на целата достапна информација, социјалните работници од Центарот предложиле дека би било во најголем интерес на детето доколку

старателството би било доделено на таткото. На тој начин детето може да оддржува врска со двајцата родители, кое било невозможно додека старателското право било кај првата жалителка.

35. Повикувајќи се на горенаведените факти, (видете параграфи 7-32 погоре), судот утврдил дека во предолг временски период првата жалителка го спречувала таткото да остварува контакти на закажаните средби. Таа не соработувала ниту пак покажала увид во нејзините постапки со државните органи, за разлика од таткото, чие однесување не предизвикувало загриженост. Нејзиното минато однесување било резултат на недостиг на доверба во органите како и влошените односи со таткото, но не влијаеле вр нејзината способност да се грижи за детето. Во тој поглед, судот навел:

“Судот го зеде во предвид мислењето на Центарот [социјалните работници на центарот], но одлучи дека во најголем интерес на детето е да остане под старателство на мајката, со оглед на (младата) возраст на детето и моменталното ниво на нејзиниот развој. Таткото може да одржува лични и директни контакти со детето. Исто така, судот го зеде во предвид и фактот што како последица на тие судски постапки, страните ја разбрале потребата од заедничка комуникација со цел да ги обезбедат правата на детето. Тие ... постигнале договор во врска со нивното право да имаат контакт со детето, коешто ја намалува потребата на определување на тие односи од страна на надлежен орган ... Во врска со тоа, секогаш постои можност родителите самите да постигнат согласност, во кое било дадено време, во однос на старателството врз детето, како што одговара на нејзините потреби.“

36. На крај, судот заклучил дека државјанството на првата жалителка нема никакво значење за случајот. На 3 февруари 2011 Апелациониот суд Скопје ја потврдил пресудата.

37. Откако пресудата станала правосилна, на 7 март 2011 година, Центарот ги прецизирал правата за контакти на таткото и му дозволил да се среќава со неговата ќерка секој втор и четврт викенд во месецот, помеѓу Петок (15:00) и по неделник (09:00).

38. На 1 март 2012 година Врховниот Суд ја потврдил ревизијата на жалба од таткото поради наводна повреда на материјалното или процесното право, констатирајќи дека имало погрешна примена на материјалното право, ако се има предвид утврдената фактичка состојба. Судот ги преиначил пресудите на пониските судови и му го доделил старателството врз втората жалителка на таткото. Понатаму на првата жалителка и наредил да плаќа издршка во висина на 2.000,00 денари (околу 30 евра) месечно. Осврнувајќи се на неповинувањето на првата жалителка кон решенијата на Центарот од 31 мај и 21 ноември 2007 година, фактот што таа претходно била осудувана во три наврати, како и мислењето на стручните лица на Центарот, како надлежен и меродавен орган, судот изтакнува дека не постоела основа за измена на судскиот налог за старателство на детето од 10 мај 2007 година. врз

основа на членовите 8, 45, 47, 76 и 80 од Законот за семејство (погледнете параграфи 45-52 подолу), Врховниот Суд, *inter alia* утврдил:

“Овој суд смета дека после пресудата [на основниот суд] од 10 мај 2007 година, со која на првата жалителка и се доделило старателство врз втората жалителка, детето било лишено од основното право да добие родителска грижа од двајцата родители само поради првата жалителка. Тоа е основната, најважна и пресудна причина за измена на пресудата (од 10 мај 2007 година) и доделување на старателство врз малолетникот (втората жалителка) на таткото. Судот истакнува дека пониските судови ја занемариле промената на околностите и мислењето на стручните лица на Центарот, без каква било законски оправдана или разумна основа. Спротивно на утврденото од пониските судови, овој суд смета дека старателството треба да му биде доделено на таткото.... тоа е во најголем интерес на малолетното дете, С., со цел таа да го ужива присуството на обајцата родители, и да се обезбеди нејзиниот развој. Неговото однесување во минатото покажало дека тој е конструктивен родител кој соработува и чија главна грижа се интересите на малолетната С.

Понатаму, судот смета дека причината зошто пониските судови го отфрлиле барањето на жалителот за доделување на старателство врз втората жалителка, имено, дека таа била на возраст од три години и осум месеци и дека на таа возраст е потребно да престојува со мајката со која била биолошки поврзана, не може да се смета како единствено правно решавачка причина. Возраста на детето е важна основа, но не претставува единствен решавачки елемент за судот. Судскиот налог за одредување на кој родител на малолетното дете треба да му биде доделено старателството зависи од повеќе фактори, како на пример личноста на родителите; нивните ставови во врска со нивните права и обврски во поглед на детето; правата и интересите на детето, секако, вклучувајќи го правото на детето да има двајца родители; и потребата на детето да има најдобра средина за (неговиот или нејзиниот) правилен психички и физички развој. Во овој случај, земајќи ги предвид сите околности, а не само возраста (на втората жалителка), може да се извлече конечен заклучок дека во интерес на детето, и најдобро за нејзиниот психички и физички развој, старателското право да му биде доделено на таткото.“

39. Пресудата му била врачена на жалителот на 18 јуни 2012 година.

Е. Понатамошен развој

40. На барање на првата жалителка, на 12 јули 2012 година Центарот одредил колку контакти таа може да остварува со нејзината ќерка. Според решението, кое било засновано на изрична согласност на двајцата родители, првата жалителка требало да живее со втората жалителка од Понеделник до Петок. На двајцата родители им бил дозволен десетдневен летен одмор и петдневен зимски одмор со неа.

Понатаму решението прецизирало кој ќе биде со детето за време на верските и семејните празници.

41. На непрецизиран датум, првата жалителка од основниот суд побарала доделување на старателство врз втората жалителка. Основниот суд го прифатил барањето и го доделил старателството на првата жалителка. На 13 март 2014 година, таа пресуда била поништена. Постапката за старателство наводно се сеуште во тек пред основниот суд.

42. Додека судските постапки за старателство биле во тек, на 10 јуни 2013 година таткото поднел барање до Центарот за промена на начинот на живеење, односно да му биде дозволено постојано да живее со втората жалителка. Мајката би престојувала со детето два викенди месечно. Со одлука од 3 јули 2013 година, Центарот ги запрел постапките поврзани со тоа барање се додека судските постапки за старателство кои биле покренати од првата жалителка не бидат завршени.

43. Страните потврдиле дека решението на Центарот од 12 јули 2012 година била почитувана од сите инволвирани страни.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

A. Кривичен Законик

44. Членот 198 став 1, 3 и 4 од Кривичниот Законик предвидува дека тој што, *inter alia*, противправно ќе одземе малолетно дете, или спречува дете да биде со лице на кое му е доверено или оневозможува извршување на извршна одлука за доделување старателство врз дете, ќе се казни со парична казна или затвор до една година. При изрекување условна осуда, судот може да го наложи враќањето или да овозможи извршување на извршната одлука. Доколку родителот се повинува на претходните одлуки, тој или таа може да се ослободи од казна.

B. Закон за семејство (Службен весник бр. 157/2008, пречистен текст)

45. Согласно член 8, став 1 од Законот за семејство, родителите имаат еднакви права и должности спрема своите деца (родителски права).

46. Согласно член 14, став 1 и 6, центарот за социјална работа обезбедува помош и заштита во семејните работи. Жалбата не го спречува извршувањето на неговите одлуки.

47. Според член 45, став 1 од Законот за семејство, родителското право им припаѓа на мајката и на таткото подеднакво.

48. Членот 47 од Законот за семејство се однесува на правото на детето да живее со своите родители. Во член 47, став 3, стои дека детето има право да одржува лични односи и непосредни контакти со родителот со кој не живее. Според член 47, став 4, родителот со кого детето не живее има право и должност да одржува лични односи и непосредни контакти со своето дете.

49. Членот 76 предвидува родителите да го вршат родителското право заеднички и спогодбено. Во случај на несогласување на родителите во вршењето на родителското право решава центарот за социјална работа.

50. Во член 78, став 1 и 2 е предвидено дека во случаите кога родителите на детето не живеат заедно, и ако не можат да се спогодат, центарот за социјална работа ќе донесе решение за старателството врз детето. Центарот за социјална работа, по службена должност или на барање на еден од родителите, може да донесе ново решение за доверување на детето на чување и воспитание ако тоа го бараат изменетите околности.

51. Член 79, став 1, прецизира дека во случаите кога родителите на детето не живеат заедно, тогаш тие се спогодуваат за начинот на одржување на лични односи и непосредни контакти со детето.

Според став 3, центарот за социјална работа по барање на родителот може одново да го уреди начинот на одржување на личните односи и непосредни контакти кои тој или таа може да ги имаат со децата ако тоа го бараат изменетите околности.

52. Членот 80, став 4, предвидува дека судот, по барање на еден од родителите или центарот за социјална работа може да ја измени одлуката за старателство над детето доколку тоа го бараат изменетите околности.

53. Членот 83 предвидува дека центарот за социјална работа врши надзор над вршењето на родителското право.

54. Согласно член 87, ставовите 4 и 6, центарот за социјална работа може донесе решение со кое ќе го даде детето на престој кај родителот на кого детето не му е доверено (но не подолго од петнаесет дена) доколку родителот со старателско право не го почитува решението на центарот за социјална работа и доколку повеќе од два пати едно по друго неоправдано го спречува родителот со кој детето не живее да оставрува контакти со детето. Центарот за социјални работи може да му даде привремено старателство на родител, доколку директните контакти се прекинати за период подолг од два месеци а родителот на кого му е доверено детето не ги почитува решенијата на центарот.

С. Закон за општа управна постапка 2005 (Службен весник бр. 38/2005)

55. Членот 270, став 1 и 2 (3) од Законот предвидуваат дека решението донесено во управна постапка се извршува откако ќе стане извршно. Кога жалбата не го одлага извршувањето на одлуката од прв степен, последната станува извршна откако ќе и биде врачена на странката на која се однесува.

56. Под член 274, извршувањето се спроведува од орган за извршување по службена должност, или по предлог на страната за која се однесува. По службена должност извршувањето се спроведува кога тоа го налага јавниот интерес. Извршувањето на решение што е во интерес на странката се спроведува по предлог на странката за која се однесува.

57. Според членот 276, став (1), извршувањето на решение заради исполнување на непарична обврска на извршеникот се спроведува од административно тело.

58. Членот 277 предвидува дека административното извршување го спроведува органот што решавал за работата во прв степен, освен ако не е поинаку определено со закон. Доколку тоа тело нема надлежност по тоа прашање, административното извршување на решение спаѓа во надлежност на органот на државната управа во чија надлежност спаѓаат работите од општа управа. Министерството за надворешни работи е должно да му даде на органот за спроведување на извршувањето, на негово барање, помош во спроведување на извршувањето.

59. Согласно членот 278, надлежниот орган, по службена должност, или по барање на барателот на извршувањето донесува заклучок за дозвола на извршувањето. Таквиот заклучок се донесува без одлагање, а најдоцна во рок од 30 дена сметајќи го денот кога решението станало извршно со заклучокот се определува начинот на извршувањето. Против овој заклучок е допуштена жалба до повисок суд.

Д. Закон за парнична постапка од 2005 година

60. Според член 375, (1)3 и (3) од Законот за Парнична постапка од 2005 година, странките можат да изјават ревизија поради погрешна примена на материјалното право. Не може да се изјави поради нецелосно утврдена фактичка состојба.

61. Согласно членот 387, став (1), доколку се утврди погрешна примена на материјалното право, Врховниот Суд ќе ја усвои ревизијата и ќе ја преиначи побиваната пресуда.

Е. Закон за вонпарнична постапка (Службен весник бр. 9/2008)

62. Во членовите од 106 до 111 во овој Закон се уредени постапките во однос на ограничување на родителски права. Како што е наведено во тие одредби, судот, по барање на родител или од надлежен центар за социјални работи одлучува дали постојат причини за ограничување на тие права.

ПРАВО

НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 8 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

63. Жалителката се пожали дека изречената мерка лишување од слобода на првата жалителка со пресуда од 10 јули 2008 година; неуспехот на Центарот да ги одреди правата на првата жалителка да остварува контакти со детето во тек на неколку месеци за време на, и веднаш по нејзиното лишување од слобода; пресудата на Врховниот Суд со која и било одземено правото на чување, воспитување и издржување на втората жалителка, ги повредиле нивните права утврдени во член 8 од Конвенцијата, кој гласи:

“1. Секој човек има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, неговиот дом и неговата преписка.

2. Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и доколку претставува мерка која е во интерес на државната и јавната безбедност или економската добросостојба на земјата, заштитата на поредокот и спречување на кривични дела, заштитата на здравјето и моралот, или заштитата на правата и слободите на другите, во едно демократско општество.“

А. Допуштеност

64. Владата не ја оспори допуштеноста на овие наводи.

65. Судот смета дека овие жалбени наводи не се очигледно неосновани во смисла на член 35, точка 3, (а) од Конвенцијата. Понатаму, цени дека не се недопуштени по која било друга основа. Поради тоа, тие мора да бидат прогласени за допуштени.

В. Меритум

1. Поднесоци од странките

(а) Влада

66. Владата тврдеше дека првата жалителка не ги почитувала решенијата на Центарот, што предизвикало Центарот да ги превземе неопходните мерки за заштита на најдобрите интереси на детето, кое имало право да остварува контакти со таткото. Поради тоа биле покренати и кривичните постапки (К.бр. 90/08) во кои првата жалителка била прогласена виновна и осудена на казна затвор. Казната била пропорционална со оглед на тоа што таа била претходно осудувана за истото дело, како и фактот дека условната казна затвор се докажала како несоодветна.

67. Првата жалителка продолжила да не соработува за време на нејзиниот притвор како и веднаш по ослободувањето од затвор. Така, таа одбила да и биде врачена каква било кореспонденција од Центарот, вклучувајќи ги и одговорите и поканите во врска со нејзините барања од 6 октомври 2009 година и од 4 јануари 2010 година за Центарот да ги одреди нејзините права за видување и контакт со втората жалителка. Во секој случај, Центарот можел да не донесе решение во врска со тие барања поради тоа што тие не содржеле прецизни детали; имено, тие не содржеле каков било предлог од страна на првата жалителка во врска со аранжманите за живеење на нејзината ќерка. Откако првата жалителка поднела детално барање (на 29 јануари 2010 година), Центарот ги одредил нејзините права за посета.

68. Конечно, пресудата на Врховниот Суд од 1 март 2012 година со која на таткото му се доделува старателското право врз втората жалителка содржела релевантни и доволни причини. Пресудата не ги спречила родителите да се согласат за нивните права на видување со нивната ќерка, се' додека тоа договарање било во најдобар интерес на детето. Врз основа на тоа Центарот го донел неговото решение од 12 јули 2012 година, кое било донесено врз основа на согласноста на родителите да ги одредат нивните права на контакти со втората жалителка. Бидејќи тогаш детето имало редовни контакти со обајцата родители и немало опструкции од ниту една страна. Соодветно, Владата тврди дека не постоела повреда на правата на втората жалителка според член 8 од Конвенцијата.

(б) Жалители

69. Жалителите тврдеа дека осудувањето и лишувањето од слобода на првата жалителка не било “неопходно во едно демократско општество“ и било во голем степен непропорционално, со оглед на

тежината на престапот. Што се однесува на казната која и била изречена, судовите не зеле во предвид ниту една олеснителна околност, имено – возраста на детето и фактот дека таа сеуште била доена од мајката во тоа време. Понатаму, судот не ја разгледал можноста од изрекување на парична казна наместо казна затвор. Тие исто така не успеале да ги прецизираат правата на видување на првата жалителка за време на издржувањето на нејзината казна затвор. Нејзиното притворање влијаело врз суштината на правото на жалителката на семеен живот, особено правото да живее заедно, и за време на притворот на првата жалителка, како и во тек на следните четири месеци. нејзиното осудување и притворање исто така го суспендирало старателското право на првата жалителка.

70. Одземањето на нејзиното старателство врз детето без таа да биде информирана, и неуспехот на Центарот да ги прецизира правата на видување на првата жалителка во периодот помеѓу 30 јули 2009 година и 19 февруари 2010 година, во време која втората жалителка била на многу млада возраст, претставувало флагрантно мешање во правото на почитување на семеен живот на жалителката. Со својата наредба од 30 јули 2009 година, Центарот му го доделил старателството врз детето на таткото, до завршување на судската постапка за старателство. Бидејќи тоа решение било засновано на лишувањето од слобода на првата жалителка, пролонгираното одземање на старателското право до 2012 година (кога завршиле судските постапки за старателство) не било поткрепено со релевантни и доволни причини. Додека Центарот го одзел нејзиното старателско право врз детето, не успеал да ги прецизира нејзините права на посета, без разлика што бил надлежен да донесе такво решение *ex officio*. Во врска со тоа жалителките се повикуваат на членот 78 од Законот за семејство (Погледнете параграф 50 погоре). Дека центарот навистина бил надлежен да го прецизира правото на посета по службена должност било потврдено со решенијата од 31 мај и 21 ноември 2007 година, како и со решението од 29 април 2008 година во која Центарот го одредил местото и денот на средба помеѓу таткото и детето, иако во поглед на тоа не бил даден никаков прецизен предлог од стран а на таткото. Според тоа, жалителките тврделе дека ништо не го спречувало Центарот по службена должност да го прецизира правото на видување на првата жалителка помеѓу 30 јули 2009 година и 19 февруари 2010 година. фактот што жалителките не се виделе една со друга во тој временски период било во целост се должи на Центарот. Не постоела легитимна цел за таква радикална мерка, која повлекла целосен прекин на контактите помеѓу жалителките.

71. Пресудата на Врховниот Суд од 1 март 2012, со која се одземаат старателските права на првата жалителка, не обезбедила независно разгледување на спорот. Ова било поради фактот што таа пресуда била

базирана врз основа на осудување и затвор на првата жалителка, како и врз база на мислењето на Центарот, кој бил третиран како “стручна институција која издава точни и сигурни одлуки.“ Тоа што првата жалителка не му дозволувала на таткото да оствари средба со детето на закажаните денови за средба била главната основа на која Врховниот Суд ја засновал својата пресуда, при што Врховниот Суд изнел повторување на казна за првата жалителка, која веќе била осудена во кривична постапка (К.бр. 98/08). Понатаму, судовите требало да побараат и да се потпираат на независни медицински испитувања и вештачења.

72. Конечно, жалителките трвделе дека сите приговори поднесени во Судот произлегле од едностраниот и пристрасен пристап на Центарот. Центарот за социјални работи секогаш донесувал решенија на барањата на таткото, но не донесувал решенија на барање на првата жалителка. Уште повеќе, Центарот не успеал да ги врати своите решенија од 29 април 2008 година и 3 јуни 2009 година на првата жалителка. Решението од 29 април 2008 година било издадено откако родителите биле во добри односи за време на неколку месеци и првата жалителка во тек на пет месеци (од декември 2007 година до мај 2008 година) во целост ги почитувала договореностите за контакти кои биле поставени од Центарот за социјална работа. Понатаму, судската контрола врз Центарот била неефективна. Решението на Центарот детето да живее со мајката (видете параграф 40 погоре) било со подоцнежен датум од пресудата на Врховниот Суд со кој старателството му било доделено на таткото на детето. Слично на тоа, решението на Центарот од 30 јули 2009 година со кое се одредуваат старателските права било спротивно со судската пресуда од 10 мај 2007 година донесена во постапка за развод.

73. Конкретниот случај покажал дека националното право му дало вонредна власт на Центарот да се меша во правата загарантирани со член 8 од Конвенцијата, без јасна правна основа или упатства и без никаков ефикасен судски надзор. Таквиот систем создал значаен потенцијал за злоупотреба на таа моќ, како во конкретниот случај.

(с) Интервенција на трета страна

74. Во писмени поднесоци, Владата на Република Бугарија тврдеше дека тужената држава ги повредила правата наведени во член 8 од Конвенцијата преку изрекување на кривична пресуда и затворска казна за првата жалителка, и одземањето на нејзиното старателство врз втората жалителка со пресуда од Врховниот Суд.

75. Што се однесува до осудувањето и лишувањето од слобода на првата жалителка, тие трвделе дека “немало доказ за напор од страна на домашните власти за испитување на интересите на детето, дефинирани од Судот како ‘најважни’ “. Бидејќи правата на видување

на таткото биле во прашање, а не старателството над детето, мешањето во правата на жалителките согласно член 8 не кореспондирало со непосредната социјална потреба и според тоа била непропорционална. Без разлика на полето на слободна проценка (*margin of appreciation*) на Државата, лишувањето од слобода на првата жалителка имало ефект на нејзино лишување од нејзините старателски права во однос на нејзината ќерка. Тоа била радикална и непропорционална мерка за нејзината наводна цел, имено, заштитата на интересите на детето.

76. Слично на тоа, пресудата на Врховниот Суд со која се одзеле старателските права врз детето на првата жалителка не била поткрепена од доволни причини. Со оглед на тоа дека детето во тоа време било малолетно, таа мерка можела да предизвика “непоправливи последици за односите помеѓу детето и родителот со кој не живее“ (во врска со тоа се повикаа на *Zoltán Németh v. Hungary*, no. 29436/05, § 45, 14 June 2011, и *Ignaccolo-Zenide v. Romania*, no. 31679/96, § 102, ECHR 2000-I). Следствено на тоа, таквата мерка била непропорционална.

2. Проценка на Судот

(а) Општи начела

77. Судот истакнува дека додека суштинската цел на член 8 е да ја заштити индивидуата наспроти арбитрано мешање на јавните власти, дополнително може да има позитивни обврски својствени за ефективно “почитување“ на семејниот живот. Што се однесува до обврската на Државата да превземе позитивн и мерки, членот 8 го вклучува правото на родителот да превзема мерки со цел тој или таа повторно да се обедини со неговото или нејзиното дете и обврска на државните органи да превземат такво дејствие, вклучително и во случај на конфликт помеѓу двајцата родители. Како и да е, обврската на државните органи да превземат мерки за забрзување на обединувањето или контакт на дете со родител со кој не живее после развод е апсолутна. Природата и опсегот на тие мерки ќе зависи од околностите на секој случај, но разбирањето и соработката на сите заинтересирани се секогаш важни елементи. Дополнително, кога настануваат потешкотии, соодветните органи треба да наметнат адекватни санкции за секој недостиг на соработка, и додека принудните мерки се непожелни во оваа чувствителна област, употребата на санкции не смее да биде исклучена во случај на очигледно незаконско однесување на родител со кој детето живее. Конечно, адекватноста на мерката треба да се цени според брзината на нејзината имплементација. Постапките во врска со доделување на родителска одговорност, вклучувајќи и извршување на правосудна одлука, бараат итно справување, бидејќи поминувањето на време може да има непоправливи последици за врските помеѓу детето и родителот

со кој детето не живее (види *Maumousseau and Washington v. France*, no. 39388/05, § 83, 6 December 2007).

78. Границите помеѓу позитивните и негативните обврски на Државата според оваа одредба не може прецизно да се дефинираат (види *Gnahoré v. France*, no. 40031/98, § 59, ECHR 2000-IX). Одлучувачкото прашање во оваа област е дали постои фер рамнотежа помеѓу конкурентските интереси во прашање – тие на детето, или на двајцата родители, и на јавниот ред, во рамки на полето на слободна проценка (*margin of appreciation*) кое и припаѓа на Државата во такви работи, секако имајќи предвид дека најдобрите интереси на детето мора да бидат примарна размисла. Најдобрите интереси на детето можат да ги надминат оние на родителите во зависност на нивната природа и сериозноста. Како и да е, интересите на родителите, посебно во однос на имањето редовни контакти со нивното дете, остануваат фактор при балансирање на различните интереси кои се во прашање (види *Neulinger and Shuruk v. Switzerland [GC]*, no. 41615/07, § 134, ECHR 2010, и многубројните ортгани кои се цитирани таму).

79. Кога мерките кои се во прашање се однесуваат на спорови помеѓу родители во врска со нивните деца, Судот не треба да ја замени проценката на надлежните домашни органи со сопствената проценка – кои често имаат корист од директен контакт со засегнатите лица при регулирањето на прашања за контактите, туку треба согласно Конвенцијата да ги разгледа одлуките кои ги донеле органите во остварувањето на нивното право на проценка. Правејќи го тоа, тој мора да определи дали наводните причини за оправдување на која било превземена мерка во однос на уживањето на правото на почит на семејниот живот на жалителот се релевантни и доволни. (види *Zawadka v. Poland*, no. 48542/99, § 54, 23 June 2005).

(b) Примена на општите начела во конкретниов предмет

(i) Опфат на случајот пред Судот

80. Судот забележува дека жалбените наводи се однесуваат на судски пресуди според кои првата жалителка била осудена на казна затвор и нејзините старателски права биле одземени, како и наводниот неуспех на домашните органи да прецизираат детали за контактите помеѓу нив од 30 јули 2009 година до 19 февруари 2010 година. Тие исто така наведуваат дека Центарот за социјални работи не постапил со добра волја и ги критикуваат наводните недостатоци во важечкото законодавство.

81. Во последниот контекст Судот потенцира дека негова задача не е да го преиспита релевантното законодавство или одредена пракса од теориска гледна точка. Наместо тоа, мора да се ограничи во разгледување на покренатите прашања во случајот поднесен пред него

(види *Maskhadova and Others v. Russia*, no. 18071/05, § 227, 6 June 2013). Како и да е, при исполнување на својата надзорна надлежност, Судот не може да се ограничи себе си преку изолирано разгледување на оспорените одлуки, туку мора да ги разгледа земајќи го предвид случајот како целина (види *Scozzari and Giunta v. Italy* [GC], nos. 39221/98 and 41963/98, § 148, ECHR 2000-VIII). Правејќи го тоа, мора да се осигура дали Државните институции постапувале разумно, внимателно и со добри намери (види *Olsson v. Sweden (no. 1)*, 24 March 1988, § 68, Series A no. 130) во поглед на конкретниот ефект врз правото на жалителите на семеен живот (види, *mutatis mutandis*, *Nejdet Şahin and Perihan Şahin v. Turkey* [GC], no. 13279/05, § 70, 20 October 2011).

(ii) *Наводна повреда на правата на жалителите според член 8 од Конвенцијата*

82. Судот повторува дека вземното уживање на родител и дете на меѓусебното присуство претставува основен елемент на “семејниот живот“ во смисла на членот 8 од Конвенцијата (види, *Gnahoré*, цитирано погоре, § 50, и референците цитирани таму). Заради тоа, овој член е применлив за ситуацијата за која жалителите се жалат.

83. Во однос на фактите на случајот, Судот констатира дека на 10 мај 2007 година Основниот суд го развел бракот помеѓу родителите и на првата жалителка и го доделил старателското право врз детето, кое во тоа време било на возраст од три месеци (видете параграф 3 погоре). После разводот, правото на видување на родителот со кој детето не живее биле одредени од Центарот за социјална работа. Ова било во согласност со важечките закони, според кои Центарот за социјална работа бил надлежен да решава прашања поврзани со семејството во однос на родителски права (членови 76 и 83 од Законот за семејство - види параграфи 49 и 53 погоре); старателство (член 78 и 87 од Законот за семејство – види параграфи 50 и 54 погоре); и право на видување, во случај кога разведените родители не можат да се договорат (член 79 од Законот за семејство – види параграф 51 погоре). Центарот издал девет решенија кои го прецизирале правото на видување на родителот со кој детето не живее во тоа време. Сите тие решенија биле издадени врз основа на барање од родителот со кој детето не живее во тоа време, вклучително и мајката (види параграфи 18, 29, 32 и 40 погоре). Таквата пракса била во согласност со членот 79, став 3 од Законот за семејство. Судот не е убеден дека Центарот бил надлежен *ex officio* да го прецизира правото на видување на родителот со кој детето не живее, како што тврдат жалителките (види параграф 70 погоре). Таквата надлежност ниту имала основа во важечкото законодавство, ниту пак била потврдена со каков било пример од домашната пракса. Жалбените наводи на жалителките во врска со ова се однесуваат на

надлежноста на Центарот да регулира прашања поврзани со старателство по службена должност, според одредбите на членот 78 од Законот за семејство. Решенијата на Центарот го прецизираат правото на видување на таткото, на кое жалителките се повикуваат во нивните поднесоци (31 мај и 21 ноември 2007 година, како и 29 април 2008 година), биле издадени врз основа на барање на таткото (види параграф 9,12 и 14 погоре). Дека тие барања не содржеле доволно прецизни податоци, па според наводите на жалителките, не може да бидат толкувани како доделување надлежност на Центарот да го одреди родителското право на видување *ex officio*.

84. Првото решение кое ги прецизира правата на видување на таткото во однос на втората жалителка било издадено на 31 мај 2007 година (види параграф 9 погоре). Според тоа решение, на таткото му било дозволено да се сретне со неговата ќерка секој петок во куќата на мајката.

85. Првата жалителка не го почитувала тоа решение. Нејзиното одбивање да дозволи видување на таткото со неговото дете на четири закажани средби во јуни 2007 година било причина Основниот суд да ја осуди со своја пресуда од 2 јули 2007 година (види параграф 10 погоре). Додека кривичните постапки биле во тек пред Апелациониот суд, првата жалителка продолжила да го попречува спроведувањето на решението на Центарот од 31 мај 2007 година, со тоа што не дозволувала таткото да оствари средба со детето на закажаните средби во периодот од јуни до октомври 2007 година. Тоа довело до нејзино повторно осудување со пресуда од 17 декември 2007 година (види параграф 11 погоре). Во двете судски постапки, на првата жалителка и била изречена условна казна затвор, која се толкувала како доволна за да ја одврати од повторување на делото. Во двете судски постапки, осудувањето и казната на првата жалителка биле потврдени од Апелациониот суд Скопје.

86. Во такви околности, на 21 ноември 2007 година Центарот донел ново решение кое го прецизира зголеменото време за видување помеѓу таткото и ќерката, кое требало да се одвива во Центарот (види параграф 12 погоре). Центарот ги констатирал влошените односи помеѓу родителите и ја оправдал својата одлука преку “потребата ... да се заштитат правата [на детето]“. Првата жалителка не се појавила на три средби закажани за ноември и декември 2007 година (види параграф 13 погоре).

87. На 29 април 2008 година, Центарот издал ново решение кое дополнително го зголемува времето за видување помеѓу таткото и ќерката, чија што цел било “да се зајакне емоционалната поврзаност [на детето] со родителот со кој не живее“ и “да се заштити правото на [втората жалителка] да има контакти со таткото“. Решението прецизирало дека во случај на непочитување од страна на првата

жалителка, истата ризикува да се соочи со кривично гонење и одземање на нејзиното старателско право (види параграф 15 погоре).

88. Следувал тензичен период во кој првата жалителка не се повинувала кон решението од 29 април 2008 година. неуспехот на првата жалителка да го почитува решението го предизвикало Центарот да продолжи со своето присилно извршување, согласно важечките закони (види член 14 и 83 од Законот за семејство, како и членовите 274-78 од Законот за општа управна постапка од 2005 година – видете параграфи 46, 53, 56-59 погоре). Во врска со тоа е издаден налог за извршување од 28 мај 2008 година, во кој на првата жалителка и се укажува да го донесе детето во Центарот на 2 јуни 2008 година (со цел да се сретне со таткото), и дека доколку не го направи истото, ќе биде кривично гонета. Првата жалителка не го почитувала решението иако го примила (види параграфи 16 и 17 погоре).

89. Нејзиниот неуспех да го почитува решението на Центарот од 28 мај 2008 година резултирало во нејзино судско гонење (на 19 јуни 2008 година) и осудување (на 10 јули 2008 година) по трет пат. Оваа пресуда била донесена откако бил ислушан таткото, претставник на Центарот и првата жалителка, која за разлика од претходните постапки, за време на рочиштето молчела. Во оваа прилика, Основниот суд и изрекол казна затвор во времетраење од три месеци. при одредување на казната, судот го зел предвид нејзиниот историјат на претходни осудувања, како и фактот што претходно изречената условна казна затвор се покажала недоволна за нејзино одвртување од повторување на делото (види параграф 21 погоре). Обвинувањето и лишувањето од слобода на првата жалителка биле усвоени од Апелациониот суд Скопје и од Врховниот Суд, кои ги разгледале тврдењата на првата жалителка и ги одбиле, подржувајќи ги изнесените причини на основниот суд (види параграфи 22 и 23 погоре).

90. Страните не спореле, и Судот не гледа причина да смета поинаку – дека изреченото осудување и лишувањето од слобода на првата жалителка во кривична постапка (К.бр.98/08) биле “во согласност со законот“ и имале легитимна цел. Таквите мерки биле во согласност со член 198 од Кривичниот Законик (види параграф 44 погоре) со цел да им се обезбеди на таткото и на детето меѓусебно присуство, да се спречи првата жалителка од повторување на делото и во целина да помогне при превенција на криминал.

91. Во однос на тоа дали лишувањето од слобода било “неопходно во едно демократско општество“, Судот смета дека не може изолирано да го разгледува ова прашање, туку треба да погледне земајќи го предвид случајот како целина (види параграф 81 погоре). Во врска со тоа, Судот не може да го занемари фактот што оваа казна била изречена откако првата жалителка веќе била осудувана за истиот

престап во два наврати и осудувана со условна казна затвор. Првата жалителка била осудувана поради нејзин неуспех да го почитува решението на Центарот од 31 мај 2007 година, кое ги прецизира правата на видување на таткото во однос на детето. И покрај осудувањата и изречените казни, првата жалителка продолжила да не соработува и да го спречува таткото да оствари контакт со втората жалителка. Оспорената пресуда од 10 јули 2008 година се однесува на неуспехот на првата жалителка да му овозможи на таткото контакт со втората жалителка како што е наведено во решенијата на Центарот од 29 април и 28 мај 2008 година (види параграф 21 погоре). Следувала по предупредувањето на Центарот дека таа ризикува кривично гонење доколку не се повинува на тие решенија (види параграф 15 и 17 погоре) кое се докажало како залудно. Во овој важен момент, Судот констатира дека овие решенија биле донесени со цел “заштита на правото [на детето] да остварува контакти со таткото“, кое што Центарот, како надлежен орган за прашања поврзани со семејството биле во “апсолутен интерес [на детето]“ (види параграфи 4 и 16 погоре). Земајќи ги предвид тие решенија, разбирливо е дека првостепениот суд имплицитно ги прифатил и бил воден од најдобрите интереси на детето, бидејќи истите биле дефинирани и изразени преку овие решенија. При такви околности, првостепениот суд, целосно свесен за сите релевантни околности (види параграф 10,11 и 21 погоре) и откако се консултирал со претставник на Центарот, изрекол мерка лишување од слобода откако ја осудил првата жалителка по трет пат во една година. Додека таквата мерка имала краткотраен ефект врз правата на жалителките наведени овде, долгорочно ги имала предвид најдобрите интереси на детето, имено, придобивките од присуството на двајцата родители како примарна размисла. Во таква поставеност, Судот е задоволен што домашните органи спровеле прифатлива проценка на релевантните факти и превзеле мерка која не може да се толкува како непропорционална на легитимните цели кои ги следи. Во врска со тоа, Судот повторува дека веројатноста од обединување на семејството ќе биде значајно намалена и евентуално уништена доколку на биолошкиот татко и детето не им се дозволи да имаат контакти воопшто, или до толку ретко, што меѓу нив најверојатно нема да создаде природна поврзаност (види *Mitovi v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, no. 53565/13, § 64, 16 април 2015 и *Görgülü v. Germany*, no. 74969/01, § 46, 26 февруари 2004).

92. Одбивањето на првата жалителка да дозволи одржување на директни контакти меѓу таткото и детето била причината зошто таткото поднел барање до граѓански суд за старателство врз детето. Оваа судска постапка била покрената во август 2008 година, тоест, откако првата жалителка била прогласена за виновна и осудена на затвор од страна на првостепен суд. Додека таа судска постапка била

во тек, на 9 јули 2009 година Центарот, врз основа на член 87 од Законот за семејство (види параграф 54 погоре) му доделил привремено старателство на таткото (за период од петнаесет дена). Со оглед на континуираното одбивање да дозволи средба помеѓу таткото и неговата ќерка, Центарот му го доделил на таткото привременото старателство за периодот до завршување на судските постапки за доделување старателство кои биле покренати од таткото. Оваа наредба била дадена во согласност со член 87, став 6 од Законот за семејство на 30 јули 2009 година, имено на истиот ден кога првата жалителка започнала со издржување на нејзината затворска казна.

93. Првата жалителка била задржана до 8 октомври 2009 година, тоест, два месеци и девет дена. Во овој момент, Судот повторува, дека притворањето, како и која било друга мерка која го лишува лицето од неговата или нејзината слобода наложува својствени ограничувања врз неговиот или нејзиниот семеен живот. Како и да е, важен дел од правото на затвореникот е правото на почитување на семејниот живот кое органите му го овозможуваат, или доколку не потребно му помагаат да одржува контакти со неговото потесно семејство. Ова е поради тоа што лицето не се лишува од неговите или нејзините права од Конвенцијата, вклучувајќи го и правото на почит на семејниот живот во затвор. (види *Khoroshenko v. Russia* [GC], no. 41418/04, §§ 106 and 117, ECHR 2015).

94. Судот забележува дека за време на притворањето на првата жалителка немало непосреден контакт помеѓу жалителките. Како и да е, не беше наведено, ниту пак беа доставени докази дека за време на притворотот на првата жалителка таа поднела соодветно барање за дозволување контакт со детето до надлежните органи, вклучително и до Центарот. Во отсуство на такво барање, Центарот не бил надлежен по службена должност да ги одреди правата на жалителките во тој смисол (види параграф 83 погоре).

95. Непосредно пред нејзиното ослободување (на 6 октомври 2009 година) и потоа (на 4 јануари 2010 година), првата жалителка поднела две барања завидување до Центарот кои не можеле да бидат проценети бидејќи таа одбила да учествува во интервјуа со службени лица на Центарот. Врз основа на ново барање, поднесено на 29 јануари 2010 година, кое содржело доволно податоци, Центарот одредил планови за нејзиновидување со детето (види параграф 30 погоре). Последната наредба била издадена во разумно време (на 10 февруари 2010 година) и овозможила жалителките да се сретнат на првата закажана средба на 19 февруари 2010 година (види параграф 31 погоре).

96. Во такви околности, Судот смета дека Државата не може да биде одговорна за фактот што жалителките не се виделе една со друга во периодот помеѓу 30 јули 2009 година и 19 февруари 2010 година.

97. Правата за видување на првата жалителка во однос на детето биле понатамошно дефинирани со решение донесено од Центарот на 17 март 2010 година, кое било донесено во рок од 12 дена откако првата жалителка поднела барање за тоа (види параграф 32 погоре). Според таа наредба, на првата жалителка и било дозволено да престојува заедно со нејзината ќерка два викенди месечно. Ниту една од страните не го попречила извршувањето на таа наредба.

98. Новите планови траеле до 7 март 2011 година кога Центарот обезбедил зголемување на времето за видување преку дозволување на жалителките да живеат заедно, освен во тек на два викенди месечно кога детето ќе престојува со таткото. Оваа решение било издадено откако судовите конечно го одбиле тужбеното барање на таткото во судскиот процес за старателство, во кој, според судовите, родителите ја разбрале потребата од надминување на тензиите меѓу нив како нешто кое е во најдобар интерес за детето (види параграф 35 погоре). Со оглед на заклучокот од судската постапка за старателство, решението на Центарот од 30 јули 2009 година (со кое на таткото му се доделува привремено старателско право) повеќе не било во сила, и првата жалителка повторно се здобила со старателство врз детето, како што е наведено во правосилната судска пресуда од 10 мај 2007 година.

99. Потоа следувала пресудата на Врховниот Суд со која старателството му било доделено на таткото. Судот забележува дека со оглед на ограничената надлежност на Врховниот Суд во поглед на фактите на случајот (види параграф 60 погоре), пресудата била заснована врз докази кои веќе биле признати и фактите утврдени од пониските судови. Врховниот Суд одлучил дека пониските судови погрешно го примениле материјалното право со оглед на утврдените факти“. Потпирајќи се на одбивањето на првата жалителка да дозволи видување на таткото со ќерката на закажаните средби за време на разгледуваниот период (помеѓу 31 мај 2007 и декември 2008 година), кој се сметал како “основна, најважна и решавачка причина“ з анеговата пресуда, Врховниот Суд утврдил дека “во најголем интерес на малолетната С.... е старателството да биде доделено на таткото“ (вид параграф 38 погоре). Судот е задоволен дека таквата проценка, во која главна консидерација е најголемиот интерес на детето (преку уживање на присуството на двајцата родители), било во полето на слободна проценка на Државата (State’s margin of appreciation) и дека дадените причини се релевантни и доволни.

100. Откако таа пресуда и’ била врачена на првата жалителка, Центарот одредил нови планови за живеење, кој бил заснован врз договор помеѓу родителите (види параграф 40 погоре). Тоа било во согласност со член 76 од Законот за семејство, според кој “родителите го вршат родителското право заеднички и спогодбено“ (види параграф 49 погоре), и имаат основа во домашната судска пракса (види параграф

35 погоре). Спомнатата наредба прецизирала дека жалителките ќе живеат заедно за време на неделата, но дека детето ќе престојува со таткото за време на викенд. Оваа наредба останала во сила до денешен ден, и не била оспорувана од жалителките.

101. Имајќи го предвид горенаведеното и применувајќи обективен стандард и проценка на релевантните околности земајќи го предвид случајот како целина (види *Nowicka v. Poland*, по. 30218/96, § 70, 3 December 2002), Судот смета дека тужената Држава не ги повредила правата на жалителките на почит на нивниот семеен живот според членот 8 од Конвенцијата.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ,

1. *Ја прогласува*, едногласно, жалбата за допуштена ;
2. *Одлучува*, со пет наспроти два гласа, дека немало повреда на член 8 од Конвенцијата.

Подготвена на англиски јазик и доставена во писмена форма на 11 февруари 2016 година, според Правилото 77 §§ 2 и 3 од Правилникот на Судот.

André Wampach
Заменик на регистратор

Ledi Bianku
Претседател

Во согласност со член 45 § 2 од Конвенцијата и Правило 74 § 2 од Правилникот на Судот, во прилог кон оваа пресуда е дадено засебното мислење на Судиите Bianku и Spano.

L.B.
A.W.

ЗАЕДНИЧКО ПИСМЕНО СПРОТИВСТАВУВАЊЕ НА ОДЛУКА ОД СУДИИТЕ BIANKU И SPANO

1. Госпоѓа Митрева, првата жалителка, ја родила нејзината ќерка, втората жалителка на 11 февруари 2007 година. Кога втората жалителка имала само три месеци, нејзините родители се развеле старателството и било доделено на мајката, првата жалителка. Центарот за социјални работи во Гевгелија, на 2 јуни 2007 година ги одредил плановите за контакти (видување) помеѓу втората жалителка и нејзиниот татко.

2. Првата жалителка одбила да му дозволи на таткото да има контакти со втората жалителка на четири средби според распоред, во периодот помеѓу 8 и 29 јуни 2007 година. Следователно на овие одбивања првостепениот суд ја осудил според член 198 од Кривичниот Законик, очигледно поради спречување на детето да биде со овластено лице. Таа била осудена на шест месеци затворска казна, со условна казна од една година.

3. Првата жалителка била осудена по втор пат и со оглед на другата условна казна затвор од осум месеци, условно осудена на две години заради одбивање да се повинува на решение издадено од Центарот за социјални работи Гевгелија и недозволување на втората жалителка да има контакт со таткото во периодот помеѓу јули и октомври 2007 година. Домашниот суд констатирал дека во случај на непочитување на одлуката, условната казна ќе биде укината а затворската казна извршена.

4. Со оглед на фактот што првата жалителка не го донела детето на четири закажани средби, на 28 мај 2008 година на Центарот за социјални работи Гевгелија донел посебна наредба со која на првата жалителка и било наредено да ја донесе втората жалителка во центарот на 2 јуни 2008 година, или да ризикува да биде кривично гонета за киднапирање на дете според член 198 од Кривичниот Законик.

5. Првата жалителка се жалела. Како и да е, првостепениот суд на 10 јули 2008 година ја прогласил за виновна поради недозволување за одржување на закажана средба за 2 јуни 2008 година, согласно побараното во наредбите на Центарот од 29 април и 28 мај 2008 година. Судот и изрекол казна затвор од три месеци. Одредувајќи ја казната, првостепениот суд "... се потпира на усните и писмените докази прибавени во постапката, вклучително и наредбите на Центарот од 29 април и 28 мај 2008 година, кои недвосмислено ја заштитувале потребата на детето за 'зајакнување на емоционалната поврзаност со [таткото] и да го заштити [нејзиното] право да оставрува контакт со [него]' бидејќи тоа е ' во најголем интерес [на детето] ' ". (види параграф 21).

6. Причините поради кои ние не се согласуваме со заклучоците и размислувањето на мнозинството се следни.

7. *Прво*, следувајќи од судската пракса на Судот, како што е наведено во параграф 77 во оваа пресуда, употребата на мерки, вклучително лишување од слобода на родители кои се инволвирани во спорови за старателство или право на видување, иако не е исклучено, мора, при проценката на пропорционалноста според член 8, став 2 од Конвенцијата да се смета како исклучителна мерка, и треба да се размислува за истата единствено онаму каде употребата на сите други можни мерки кои се достапни од домашното законодавство биле проценети.

8. Врз таа основа, ние сметаме дека е многу проблематично тоа што казните од кривичниот закон во овој случај биле изречени против првата жалителка без никаква значајна проценка на тоа дали другите достапни законски мерки би биле во состојба да ја одвратат нејзе од одбивањето да се повини на решенијата на Центарот за социјални работи. На пример, од фактите не е видно дека органите имале намера од донесување наредба за привремено старателство според Законот за семејство (види параграф 54 од пресудата) пред пристапување кон кривични мерки против жалителката, прво изрекувајќи условна казна, а потоа лишувајќи ја од слобода. Дури на 9 јули 2009 година, подолго од две години откако Основниот суд ја изрекол првата кривична пресуда на првата жалителка, Центарот за Социјални работи му дал старателство на таткото врз втората жалителка за време од петнаесет дена.

9. *Второ*, истиот заклучок може да се извлече и при анализа на природата на кривичните санкции кои и биле изречени на првата жалителка. Вистина е дека на самиот почеток нејзе и била изречена условна казна затвор, но изгледа дека други помеки кривични мерки, како парична казна (види член 198 од Кривичен Законик во член 44 од пресудата) воопшто не биле земени во предвид како можност од страна на домашните органи.

10. *Трето*, и најважно, ние би се повикале на воспоставената судска пракса на Судот според член 8 од конвенцијата во случаи поврзани со домашна проценка на најдобрите интереси на детето, како што е наведено во пресудата на Големиот Судски Совет во *X v. Latvia* ([GC], no. 27853/09, §§ 95-96, ECHR 2013), каде судот изјавува како што следи:

“Решавачкото прашање е дали фер рамнотежата кој мора да постои помеѓу спротивставените интереси во прашање – тие на детето, на двајцата родители, или на јавниот поредок – биле погодени со полето на слободна проценка кое Државата го ужива во такви случаи... како и да е, земајќи во предвид дека најдобрите интереси на детето мора да бидат примарна размисла и дека целите за превенција и итно враќање кореспондираат со специфичниот концепт на

“најдобри интереси на детето“.... Судот повторува дека постои широк консензус – вклучувајќи го и меѓународното право – за поддршка на идејата дека сите одлуки кои се однесуваат на децата, нивните најдобри интереси мора да бидат најважни...”

11. Ние забележуваме дека постапките за конкретниов случај не се поврзуваат со Хашката Конвенција од 25 октомври 1980 година за Граѓански аспекти на меѓународното киднапирање деца, или со постапки за старателство како такви, туку за правата на таткото за контакти (види *M.R. and L.R. v. Estonia* (dec.), no. 13420/12, §§ 47-48, 15 May 2012, и *Tarkhova v. Ukraine* (dec.), no. 8984/11, 6 September 2011). Додека судските постапки за старателство се исклучително важни за најдобрите интереси на детето, и институциите мораат да реагираат бргу во извршувањето на наредби за контакти, прибегнување кон санкции од кривичен закон, посебно казна лишување од слобода, без испитување на ефективност на други инструменти, во поглед на најдобрите интереси на детето можат да бидат контрапродуктивни.

12. Во светло на овие општи начела, забележуваме дека во Јуни 2008 година, кога одлучувал да ја испрати првата жалителка во затвор со времетраење од три месеци, првостепениот суд изрично или суштински не посочил никакво размислување за тоа дали одвојувањето на млада мајка од нејзиното бебе кое имало само 15 месеци било во согласност со најдобрите интереси на детето. Ние сакаме да истакнеме дека во тоа време првата жалителка сеуште имала старателско право врз ќерка и, додека привремено старателско право му било доделено на таткото дури на 30 јули 2009 година, на датумот кога жрв ата жалителка почнала да ја издржува својата казна. Накратко, додека се целело кон гарантирање на правата за контакт на таткото, домашните органи ја испратиле мајката во затвор и практично го одвоиле детето од родителот кој имал старателско право врз неа за период од 7 месеци и 19 дена, од 30 јули 2009 година до 19 февруари 2010 година (види параграфи 26 и 31 од пресудата).

13. Во таа смисла, сметаме дека параграф 91 од пресудата е особено проблематичен.

Прво, мнозинството смета дека “...разбирливо е дека основниот суд имплицитно ги прифатил и бил воден од најдобрите интереси за детето...” при изрекување на казна лишување од слобода на првата жалителка. Наше гледиште е дека ова е јасно разминување од претходно воспоставената судска пракса на Судот до ефектот што полето на слободна проценка во овој вид случаеви единствено ќе биде дозволен доколку е јасно од заклучоците од одлуките од домашните власти дека тие спровеле информирана и разумна проценка на најдобрите интереси на детето во постапки од ваква природа. Само по

себе се подразбира дека овој Суд не може да прифати на домашните власти да им биде дозволена таква почит врз основа на вид тест на “индиректно прифаќање“ оправдан од мнозинството, бидејќи таков тест не се совпаѓа со нашето гледиште на најважната карактеристика на принципот за најдобар интерес на децата. Јасно од фактите сметаме дека главната грижа на домашните органи при изрекување на казната затвор на првата жалителка бил, според изнесеното од првостепениот суд : “да ја одврати нејзе од повторување на делото во иднина и [да] [помогне во превенција на криминалот како целина]“ (види параграф 21 од пресудата *in fine*). Првите две условни казни против првата жалителка биле изречени кога малото дете било новороденче, соодветно на пет месеци и десет месеци старост. Кога одлучувал за третата казна во јули 2008 година, првостепениот суд, согласно судската пракса на Судот, требало да јасно и непосредно да процени до кој опфат затворската казна ќе има влијание врз физиолошката добросостојба на малото дете и емоционалните врски помеѓу неа и нејзината мајка. Било потребно да се направи нова проценка на семејната ситуација, и особено на најдобрите интереси на детето во времето кога било одлучено да се изрече казна затвор на првата жалителка, нејзиното лишување од слобода, и со тоа ограничување на најважното право на малото дете да биде со својата мајка. Обичното спомнување на проценката која била направена претходната година не била во согласност со потребата за земање предвид на најдобрите интереси на детето според целите на член 8 од Конвенцијата. Поради тоа, ние заклучуваме дека од Владата не било демонстрирано дека домашните органи соодветно ги зеле предвид најдобрите интереси на детето при проценување на пропорционалноста на изречените мерки против првата жалителка.

Второ, ние забележуваме дека во параграфот 91 мнозинството истакнува: “Додека таквата мерка имала краткотраен ефект врз правата на жалителките наведени овде, долгорочно ги имала предвид најдобрите интереси на детето, имено, придобивките од присуството на двајцата родители како примарна размисла“. Со целата должна почит, ние констатираме дека домашните органи никаде не посочуваат такви аргументи или рамислувања во нивната проценка на фактите. Тоа е едноставно неспоиво со целата идеја за субсидијарната природа на улогата на Судот да се вмеша и да претпостави дека сите размислувања од оваа природа биле земени во предвид на ниво на домашни органи, кога тие немаат никаква основа во записите.

14. Поради горенаведените причини, ние сметаме дека имало повреда на член 8 во конкретниот случај во однос на двете жалителки.

<p><i>Јас, долупотпишаната, со својот потпис и службен печат тврдам дека правилно го извршив преводот на овој документ од англиски на македонски јазик.</i></p> <p><i>Овластен Судски Преведувач</i> <i>Анастасија Кујунџиќ</i> <i>со решение број 07-3705/2</i></p> <p><i>Дел.бр.: 13/16</i> <i>31.03. 2016година</i></p>	<p><i>I hereby certify that the translation in Macedonian is authentic to its original in English language and in witness whereof I have hereunto set my hand affixed my official round seal</i></p> <p><i>Authorised Court Translator</i> <i>Anastasija Kujundjikj</i> <i>Commissioned by decision no. 07-3705/2</i></p> <p><i>31.03.2016</i></p>
---	---